

GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Zestaw Pamiątki Armii Krajowej
Wojskowej Służby Polek
ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
6 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
2 1090 1508 0000 0000 5002 0244

poza Pom.
* Włodanek Warszawa AK
Markiewicz Michał Zygmunt
ps. „Tempo”
M: 1369/2 237 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Markiewicz Michał Zygmunt

JiM-1369/2237 Pom.

poza Pom. Włocławek Warszawa AII

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 25, 1-2

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. —

VI. Fotografie *Album ikonografii*

II. Materiały uzupełniające relacje -
- Markiewicz Michał Zygmunt

1. Barbara Ziobrowska, biogram „Markiewicz
Michał Zygmunt, [w:] Słownik biograficzny
Kowalski..., pod red. Z. J. Zasady i
B. Ziobrowskiej, Wrocław - Kowal 2006,
s. 145-146, Isenbros. k. 2 s. 1-2

III/1

**MARKIEWICZ MICHAŁ ZYGMUNT
(1908–1944)**

ps. „Tempo”, podporucznik AK, uczestnik powstania warszawskiego 1944 r.

Urodził się 31 VIII 1908 r. w Kowalu, w rodzinie Leonarda i Pelagii z d. Piotrowskiej. Tutaj ukończył szkołę podstawową, a następnie gimnazjum we Włocławku, uzyskując tzw. małą maturę. W wieku 16 lat, ze względu na zły stan majątkowy rodziny, podjął pracę w miejscowym zakładzie kowalskim, uzyskując kwalifikacje kowala i ślusarza. Służbę wojskową odbył w Mogilanach pod Krakowem, po czym skierowany został na szkolenie podoficerskie, gdzie uzyskał stopień kaprała ze specjalnością budowa mostów kolejowych. Po powrocie do rodzinnej miejscowości około 1930 r. otworzył swój własny zakład ślusarski, w którym pracując, równolegle pobierał naukę w Szkole Kierowców i Mechaników Samochodowych Prylińskiego w Warszawie przy al. Jerozolimskich, uzyskując w 1931 r. kwalifikacje w zawodzie kierowcy i mechanika samochodowego. W tym też roku założył rodzinę. W 1933 r. wyjechał z rodziną do Warsza-

wy, miasta, z którym związał swoje życie. Tutaj prowadził wraz z kolegą zakład ślusarski na Żoliborzu przy ul. Kleczewskiej, po krótkim czasie już samodzielnie. W 1937 r. został zatrudniony w Państwowych Zakładach Lotniczych (PZL) przy ul. Puławskiej. Pracował tam jako kierowca i mechanik samochodowy.

W momencie wybuchu II wojny światowej powołany został do służby wojskowej. Udział w wojnie zakończył w Zaleszczykach, gdzie wojska radzieckie — drugi agresor na Polskę w 17 IX 1939 r., rozbiły jego oddział, zarekwirowały sprzęt, a żołnierzy wzięły do niewoli. Po kilku dniach uciekł z niewoli i powrócił do domu, gdzie nadal zamieszkiwał wraz z rodziną. Podczas okupacji, w latach 1939–1941, rodzina przyjmowała w swoim mieszkaniu przy ul. Belgijskiej 6 m 24 znajomych i rodzinę z Kowala, zmuszonych do ucieczki przed okupantem. Wśród nich byli Mazierscy, Olechniccy, Maślankowie, a także Markiewiczowie. Według relacji syna Wiesława, w ich mieszkaniu na 54 m² przebywało czasami nawet 20 osób. W celu wyżywienia tak dużej ilości osób z żoną wyprawiali się na tzw. szmugiel. Na jesieni 1941 r. okupanci wysiedlili wszystkich Polaków z Mokotowa, gdyż tworzyli tam dzielnicę dla Niemców. Markiewiczowie zostali przeniesieni do wsi Mizary pod Stoczkiem (woj. mazowieckie). Przebywali tam około pół roku. Na wiadomość, że ul. Belgijska nie weszła w skład dzielnicy niemieckiej, wczesną wiosną (marzec) 1942 r. powrócili do swojego mieszkania. M. Markiewicz podjął pracę w niemieckiej firmie Deutsche Weichselbaugesellschaft (DW) zajmującą się budową dróg i lotnisk. Był tam kierownicą i szefem garażu. Prowadził samochód osobowy i trójkołową ciężarówkę „Tempo”, stąd zapewne pseudonim. Do AK wstąpił na pewno w 1942 r. (być może wcześniej). Jako zawodowy kierowca, pracujący w tej niemieckiej firmie, posiadał dokumenty uprawniające go do swobodnego poruszania się nie tylko po GG, ale także po całym obszarze okupowanej Polski. Dzięki temu łatwo, ale z narażeniem życia, przewoził informacje i zaopatrzenie dla oddziałów partyzanckich AK na odcinku Wyzków-Małkinia i dalej. Czasami w tych wyprawach uczestniczył syn Wiesław. Chłopiec

ŹRÓDŁO: Słownik biograficzny... pod red. Z. J. Zorady, D. Ziđłowskiego, Hłocianek-Koncz 2006, s. 145-146.

terenie Warszawy przenośił przekazywane przez ojca grypsy i duże sumy pieniędzy należące do organizacji. Firma DW prowadziła działalność także na terenie Getta (wywożono rzeczy zrabowane Żydom). M.Z. Markiewicz regularnie przekraczający granicę, znany był strażnikiem, często nie był kontrolowany, dzięki czemu dostarczał benzynę, materiały wybuchowe i broń Żydowskiej Organizacji Bojowej. Jego działalność konspiracyjna w czasie okupacji skupiała się na Czerniakowie. Na trzeciej lub czwartej posesji od zbiegu ul. Solec mieścił się w podwórzu jednej z posesji warsztat samochodowy, gdzie jeździł na naprawy i przeglądy samochodów firmy, a jednocześnie był punktem kontaktowym. Z tego też względu miejscem działań w powstaniu był rejon ul. Czerniakowskiej. Należał do jednego z oddziałów zgrupowania „Kryski”. Brał udział w toczących się w tym rejonie walkach. Jeden raz skontaktował się z rodziną listownie, przesyłając list Polową Poczta Harcerską. Brał udział w walkach w obronie Fortu Czerniakowskiego.

Michał Z. Markiewicz poległ 11 IX 1944 r. na placówce powstańczej — Łazienkowska róg Czerniakowskiej, zastrzelony serią z automatu, w czasie, gdy czołgał się po broń zabitego uprzednio Niemca. Pochowany został w miejscu, gdzie poniósł śmierć. Świadcami tego zdarzenia byli Jan Szymański, ps. „Zdzisiek”, sąsiad Michała z ulicy Belgijskiej i Antoni Kwaśny, ps. „Tadek”.

W 1945 r. żona otrzymała informację od nieznanego jej uczestnika powstania o miejscu śmierci i pochówku męża. W tym samym roku żona z synem, przy pomocy krewnych, Ryszarda Markiewicza i Franciszka Maślanki, pierwszy raz ekshumowali zwłoki i pochowali go na cmentarzu przy ul. Wałbrzyskiej w Warszawie. Powtórnie został ekshumowany w 2000 r. do rodzinnego grobowca na cmentarzu parafialnym w Kowalu.

Dokumenty o udziale M.Z. Markiewicza w powstaniu warszawskim żona uzyskała od płk. Jana Mazurkiewicza ps. „Radosław”, które przedłożyła w ZBoWiD przy ul. Jasnej w Warszawie. Wkrótce jednak wraz z synem zostali usunięci z tego związku, ale dokumentów nie odzyskano.

Jej prawa do przynależności reaktywowano w 1956 r. jako wdowie po żołnierzu AK.

Żonaty był z Władysławą Sieklucką. Miał jednego syna Wiesława Edwarda, ps. „Żbik”, ur. 20 V 1932 r. w Kowalu, który był harcerzem Szarych Szeregów. Do organizacji zwerbował go starszy kolega, harcerz Zbigniew Fisz, ps. „Jeleń”. W powstaniu warszawskim służył w oddziałach Harcerskiej Poczty Polowej na Mokotowie, która została zdemobilizowana przez jej dowództwo 26 IX 1944 r., a uczestnicy odesłani do domów na dzień przed kapitulacją Mokotowa.

Ankieta Żołnierza AK M. Markiewicza — kserokopia wraz z załącznikami (w zbiorach autorki); Muzeum Powstania Warszawskiego — Mur Pamięci, kol. 116, poz. 35; USC Kowal, nr aktu 194/1908; Dokumenty z archiwum rodzinnego W. Markiewicza ps. „Żbik” — kserokopie (w zbiorach autorki); Oświadczenie J. Szymańskiego ps. „Zdzisiek” z grupy „Kryski”, IV Kompania 1 Pluton; Wywiad z W. Markiewiczem z 26 i 29 VIII 2005 (uprawnienia kombatanckie nr 329840/1056059); — Fot. M. Markiewicza z archiw. syna W. Markiewicza.

Barbara Ziółkowska

Markiewicz Michał Z.

